

Dočerta aj s ekonomickými analýzami! Chceme to, alebo nechceme to?

O nákladoch obetovaných príležitostí

Robert Fico má veľkú moc. Formálnu, aj neformálnu. Môže nielen rozkazovať, ale ako pred'aleko najpopulárnejší politik je pre mnohých aj vzorom. Jeho spôsob myslenia sa šíri najrýchlejšie, mení mentalitu Slovenska. A tá bude rozhodovať o úspechoch a zlyhaniach našej krajiny najviac. Niektoré hodnoty, o ktoré sa premiér opiera, pritom v modernom svete úspech priamo vylučujú. Z jeho tvrdení napríklad vyplýva, že v rozhodovaní nemá význam uvažovať o tzv. nákladoch obetovaných príležitostí, teda rozmýšľať, čoho sa musíme vzdať, ak si vyberieme jednu z alternatív. Podľa neho nie je dôležité, koľko nás bude stáť vybudovanie širokorozchodnej železnice. „Chceme to, alebo nechceme to“, odpovedal premiér novinárke na otázku týkajúcu sa jej financovania. Podobne uvažuje aj v prípade letiska. Finančné otázky podľa neho nie sú dôležité. „Podstatné je, že padlo rozhodnutie vlastnými silami budovať letisko“. Premiér si, dúfajme, uvedomuje, že náklady na širokorozchodnú železničnú trať sú približne na úrovni ročného rozpočtu nášho zdravotníctva. Vari vie, že desiatky miliárd korún by sa dali použiť aj na skvalitnenie zdravotnej starostlivosti, či do školstva. Iste vie aj to, že miliardy, o ktoré príde krajina v dôsledku neprivatizácie bratislavského letiska budú chýbať aj deťom a dôchodcom. Minimálne preto tuší, že jeho hodnotová výbava potrebuje modernizáciu. Mal by na nej popracovať, pretože princíp „chceme to, alebo nechceme to“ sa šíri rýchlejšie, než by si sám želal: Šéf Štátneho pedagogického ústavu Július Hauser navrhuje postaviť policajtov pred budovy škôl počas maturít a Monitora 9. Odôvodnil to tak, že nie je isté, či to náhodou nemyslel ako vtip: „Kto ide maturovať a vidí tam toho policajta, tak sa trochu aj pribrzdí v tom nejakom šantení“. Náklady na maturity a Monitor 9 by sa ročne zvýšili zhruba o sumu, za ktorú by si Slovensko mohlo dovoliť prevádzkovať gama nôž, čím by sa stovky pacientov s nádorom na mozgu vyhli operácii. Aj pán Hauser si asi povedal „chceme to, alebo nechceme to - dočerta aj s ekonomickými analýzami“. Rovnako ako možno človek, ktorý stojí za neuveriteľným tendrom Ministerstva obrany na odpratávanie a upratovanie. Náklady na jeho predrazenie sa rovnajú necelej polovici ročných výdavkov štátu na deti. „Chceme chytiť chlapa, ktorý odniesol z banky 170 tisíc, alebo nechceme?“, povedal si nedávno zrejme niekto významný a zablokoval hlavné ťahy cez Bratislavu na pár hodín. Krajina prišla o niekoľkonásobok ulúpenej sumy. Mohli z nej byť financované povedzme školenia policajtov, ktoré sa zdajú byť čoraz žiaducejšie. Pri obnovovaní niektorých okresných súdov bolo zrejme tiež jedno, koľko budú stáť. Inak by poslankyňa Jana Laššáková nepovedala: „Keď už sme raz zákon schválili, tak sa budú musieť nájsť aj peniaze na ich fungovanie.“ Veru asi áno. Ale mali by sa predsa nájsť aj napríklad na športovanie detí. Väčšine voličov sa iste páči jednoduchý, zrozumiteľný a nekompromisný postoj premiéra v komplikovaných situáciách. Určite viac než napríklad zložitá vysvetľovanie princípu nákladov obetovaných príležitostí. Cieľ vlády presadzovať sociálne cítenie pri neznižovaní hospodárskeho rastu sa však takto dosiahnuť nedá.

[22.1.2008, Eugen Jurzyca, INEKO]